

แมลงศัตรูพืชที่ตรวจพบในสินค้าเกษตรนำเข้าที่ด่านตรวจพืชเชียงใหม่

อชลี นามวงษ์

ด่านตรวจพืชเชียงใหม่ อยู่ภายใต้สังกัดของสำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร มีภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก คือควบคุมกำกับดูแลการเคลื่อนย้ายพืชให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและควบคุมการเคลื่อนย้ายพืชมิให้มีศัตรูพืชปนเปื้อนหรือติดเข้ามาพร้อมกับสินค้าพืชที่นำเข้ามาในประเทศ ซึ่งศัตรูพืชนั้นอาจเป็นอันตรายร้ายแรงก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาคการเกษตรของประเทศได้

สภาพภูมิประเทศของอำเภอเชียงแสนครอบคลุมพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำและมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทำให้ด่านตรวจพืชเชียงใหม่ซึ่งตั้งอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขงตอนบนจึงเป็นด่านท่าเรือหลักที่นำเข้าสินค้าจากมณฑลยูนนาน ตอนใต้สาธารณรัฐประชาชนจีน พื้นที่รับผิดชอบของด่านฯ ได้แก่ ท่าเรือพาณิชย์เชียงแสน ท่าเรือท่าเชียง จุดผ่านแดนถาวรสามเหลี่ยมทองคำ และจุดผ่อนปรนบ้านสวนดอก ในการปฏิบัติหน้าที่จะมีเจ้าหน้าที่ประจำ ณ จุดตรวจ ซึ่งเป็นการดำเนินงานแบบ One Stop Service โดยจะมีทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจร่วมในพื้นที่ สำหรับสินค้าเกษตรที่มีการนำเข้าที่ด่านตรวจพืชเชียงใหม่ โดยการขนส่งทางเรื่อนั้น มากกว่า 95% เป็นสินค้านำเข้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกนั้นเป็นสินค้านำเข้าจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

การขนส่งสินค้าเกษตรในอดีต

สินค้าเกษตรที่มีการนำเข้าที่ด่านตรวจพืชเชียงใหม่เป็นการขนส่งทางเรือโดยอาศัยแม่น้ำโขงเป็นเส้นทางการขนส่งสินค้าได้แก่ ผักและผลไม้ เช่น แอปเปิล สาลี่ ทับทิม บร็อคโคลี่ กะหล่ำดอก ถั่วลิสงเตา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแบบแห้ง เช่น กระเทียม เมล็ดทานตะวัน ใบชาแห้ง หอมขอย

แมลงศัตรูพืชที่ตรวจพบในสินค้าเกษตรนำเข้าที่ตรวจพบ ได้แก่

(1) กลุ่มผักและผลไม้ เช่น แอปเปิล สาลี่ และทับทิม ตรวจพบไรแดง (*hawthorn spider mite*) *Amphitetranychus viennensis* และหนอนผีเสื้อเจาะผลไม้ในกลุ่ม *Cydia* spp. ได้แก่ *Cydia pomonella*, *C. molesta* เพลี้ยแป้ง (*mealybug*) *Pseudococcus* sp. เพลี้ยหอย (*scale insect*) *Coccus* sp. แมลงวันผลไม้ (*fruit fly*) *Bactrocera* sp. (กอบกุลและคณะ, 2551)

(2) กลุ่มผลิตผลเกษตรแบบแห้ง เช่น กระเทียม ใบชาแห้ง ใบหอมขอย เมล็ดทานตะวัน ตรวจพบแมลงศัตรูพืชในโรงเก็บ ได้แก่ มอดแป้ง (*red flour beetle*) *Tribolium castaneum* หนอนผีเสื้อข้าวเปลือก (*angoumois grain moth*) *Sitotroga cerealella* เหาหนังสือ (*booklice*) *Liposcelis* spp. มอดข้าวเปลือก (*lesser grain borer*) *Rhyzopertha dominica* และในกระเทียมยังตรวจพบไรศัตรูพืชจำนวน 16 ชนิด อยู่ใน 2 วงศ์ ได้แก่ Acaridae และ Eriophyidae และไรที่เป็นศัตรูธรรมชาติ 5 วงศ์ ได้แก่ Phytoseiidae, Cheyletidae, Ascidae, Ameroseiidae และ Stigmaeidae (พลอยชมพูและคณะ, 2552)

โรคพืชที่มีการตรวจพบในสินค้าเกษตรนำเข้า ได้แก่

(1) กลุ่มผักและผลไม้ เช่น แอปเปิล สาลี่ และทับทิม ตรวจพบโรคจากเชื้อรา เช่น โรค Fruit spot (*Cercospora punicae*), Soft rot (*Erwinia amylovora*)

^{1/} ด่านตรวจพืชเชียงใหม่ สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เชียงราย 57150

^{2/} Chiangsaen Plant Quarantine Station, Office of Agricultural Regulation, Department of Agriculture, Chiang Rai 57150

(2) กลุ่มผลิตผลเกษตรแบบแห้ง เช่น กระเทียม ตรวจพบโรคจากเชื้อรา เช่น *Aspergillus flavus* และ *Aspergillus niger*

มาตรการลงโทษสำหรับสินค้าเกษตรนำเข้าที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด มีดังนี้

- (1) ดำเนินการปฏิเสธการนำเข้า (ส่งกลับ)
- (2) ควบคุมศัตรูพืชด้วยการรมสินค้าเกษตรด้วยสารรมเมทิลโบรไมด์
- (3) การเผาทำลาย
- (4) ดำเนินการคัดทิ้งและมีการแจ้งเตือนผู้ประกอบการ

การขนส่งสินค้าเกษตรในปัจจุบัน

เมื่อปี 2557 ได้มีการเปิดเส้นทาง R3A ซึ่งเป็นเส้นทางการค้าชายแดนที่สำคัญ จากอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย - ห้วยทราย (ลาว) - บ่อเต็น (ลาว) - โม่หาน (จีน) - คุณหมิง มณฑลยูนนาน จีนทางตอนใต้ ที่สามารถเดินทางโดยรถยนต์ได้แล้วนั้น ทำให้ผู้ประกอบการที่ขนส่งผักและผลไม้ที่มีอายุการเก็บรักษาสั้น หรือเน่าเสียง่ายหันไปใช้เส้นทางดังกล่าวในการขนส่งสินค้าที่สะดวกและรวดเร็ว ลดต้นทุนและเวลารวมทั้งลดภาระการขนถ่ายสินค้าหลายทอดเมื่อเปรียบเทียบกับเส้นทางแม่น้ำโขง ดังนั้นจึงทำให้สินค้าเกษตรที่มีการนำเข้า ณ ด้านตรวจพืชเชียงแสนที่เป็นการขนส่งทางเรื่อนั้นลดลง ปัจจุบันสินค้าเกษตรหลัก ๆ ที่ยังมีการนำเข้าจึงเป็นผลผลิตทางการเกษตรแบบแห้ง เช่น กระเทียม กระเทียมอบแห้ง ใบหอมซอย เมล็ดทานตะวันอบแห้ง ใบชาแห้ง เป็นต้น

แมลงศัตรูพืชที่ตรวจพบในสินค้าเกษตรนำเข้าเป็นผลผลิตทางการเกษตรแบบแห้ง ได้แก่ มอดแป้ง (red flour beetle) *Tribolium castaneum* หนอนผีเสื้อข้าวเปลือก (angoumois grain moth) *Sitotroga cerealella* เหาหนังสือ (booklice) *Liposcelis* spp. มอดข้าวเปลือก (lesser grain borer) *Rhyzopertha dominica* มอดยาสูบ (cigarette beetle) *Lasioderma serricorne* ตัวมดลูกกาแฟ (coffee bean weevil) *Araecerus fasciculatus*

โรคพืชที่มีการตรวจพบในสินค้าเกษตรนำเข้า โดยเฉพาะกระเทียม ได้แก่ เชื้อรา *Aspergillus flavus* และ *Aspergillus niger*

ปัจจุบันสินค้าเกษตรนำเข้า ณ ด้านตรวจพืชเชียงแสนเป็นผลผลิตทางการเกษตรแบบแห้งเป็นหลัก ดังนั้นความเสี่ยงในการตรวจพบโรคและแมลงศัตรูพืชจึงน้อยลงทำให้สถิติในการกักสินค้าเพื่อกำจัดศัตรูพืชจึงลดลงไปด้วยแต่เจ้าหน้าที่ของด่านยังเฝ้าระวังและทำการตรวจสอบโรคและแมลงศัตรูพืชในสินค้าเกษตรนำเข้าอย่างเข้มงวดและปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง ภารกิจสำคัญที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องคือการเฝ้าระวังการลักลอบนำเข้า-ส่งออก สิ่งต้องห้าม พืชสงวน และประชาสัมพันธ์หน้าที่และภารกิจของด่านฯ ให้หน่วยงานในพื้นที่ทราบ เพื่อบูรณาการในการทำงานร่วมกัน ได้แก่ ตำรวจน้ำ ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในแม่น้ำโขง (ศปปข.) และหน่วยเรือรักษาความสงบเรียบร้อยตามลำแม่น้ำโขง (นรข.) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กอบกุล วิภาวสุ บรรจงศักดิ์ ภักดี พชรินทร์ เทียมสกุล ทรงพล ฉันทะ เพ็ญรัตน์ เทียมเพ็ง สุพรรณิ ศรีสม ศศิกานต์ อินตะแก้ว ภูวสินธ์ ชูสินธ์ กาญจนนา เจริญสุข และฉัตรนิธรา ประสงค์กุล. 2551. *รายงานประจำปี 2550 ส่วนควบคุมพืชภาคเหนือ*. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 107 หน้า.
- พลอยชมพู กรวิภาสเรือง มานิตา คงชื่นสิน และพิเชษฐ เชาวนวัณณวงศ์. 2552. ศักยภาพของไรศัตรูพืชในหัวหอม และกระเทียมที่นำเข้าจากประเทศจีน. *วารสารกสิกรรมและสัตววิทยา* 27(2): 18-29.